

KORTE GESCHIEDENIS VAN DE SAMENSPREKINGEN CGK-GKV, 1946 - 2011

De eerste synode van de vrijgemaakte kerken, in 1946, spreekt het verlangen uit om met de CGK samen te spreken en zo mogelijk te komen tot kerkelijke hereniging. Er worden deputaten benoemd en van de kant van GKv-deputaten en synodes is er een sterke drang tot daadwerkelijke vereniging op korte termijn. De GKv-synode van Kampen 1951 spreekt dat nog eens nadrukkelijk uit: verder uitstel is niet langer verantwoord, laat de vereniging zo spoedig mogelijk haar beslag krijgen. Deputaten van christelijk-gereformeerde kant maken duidelijk dat daar nog wel de nodige moeiten liggen. Er zijn vragen rond methode en inhoud van de prediking en de kerkvisie. De CGK-synode van Apeldoorn 1953 besluit: geen vereniging, wel gesprekken op deputaten-niveau om 'van het schriftuurlijk-confessioneel beginsel van onze kerken rekenschap te geven'.

In de jaren daarna getuigen de besprekingen en synode-besluiten van wederzijds onbegrip. De GKv vragen aan de CGK om een heldere uitspraak over eventuele bezwaren en blijven aandringen op snelle vereniging. De CGK spreken in 1962 (GS Haarlem-Santpoort) uit dat er verschillen gebleken zijn t.a.v. de toeïgening des heils en de hantering van de belijdenis omtrent de kerk. Maar het gesprek daarover komt niet van de grond.

Een dieptepunt is de uitspraak van de GKv-synode van Amersfoort-West 1967. Er worden geen deputaten meer benoemd om het gesprek voort te zetten. De GKv willen duidelijkheid van de CGK-synode zelf. Tegelijk worden er richting de CGK bezwaren genoemd: de CGK zijn lid geworden van internationale, modern-oecumenische verbanden (ICCC en GOS). Van GKv-zijde is er een duidelijke stellingname: de CGK blokkeren de voortgang naar kerkelijke eenheid. Tot halverwege de jaren '80 is er alleen een uitwisseling van brieven door de generale synodes. De GKv formuleren meer bezwaren richting de CGK: schriftkritische opvattingen bij twee hoogleraren in Apeldoorn, contacten met de NGK. De CGK vragen tevergeefs om bespreking op deputatenniveau.

Een nieuwe start wordt gemaakt door de vrijgemaakt-gereformeerde synode van Spakenburg-Noord 1987. Al wijst men de CGK aan als oorzaak van het vastlopen van de samensprekingen, er worden voor het eerst weer deputaten benoemd om het gesprek aan te gaan. Aanvankelijk worden vooral nog de verschillen benoemd en klinkt in synode-uitspraken veel teleurstelling. Maar het inhoudelijke gesprek komt op gang. Vooral tussen 1993 en 1995 worden grote stappen vooruit gezet. Een belangrijke rol daarin speelt de nota 'Toeïgening in het geding', geschreven door GKv-deputaten en positief ontvangen in de CGK.

Verheugd constateert de CGK-synode van Zierikzee 1995 dat in het licht van de confessie de verschillen minder ernstig zijn dan in het verleden werd gesteld. En de synode van Haarlem-Noord 1998 oordeelt dat er overeenstemming is tussen CGK en GKv m.b.t. de toeïgening. Op de GKv-synode van Berkel en Rodenrijs 1996 overheerst dankbaarheid en vreugde. De balans kan worden opgemaakt: wat verenigt, wat scheidt nog?

Nieuwe elementen in de besprekingen op de CGK-synodes zijn sindsdien de vraag naar het functioneren van de bereikte overeenstemming, en de zorg dat eenheid met de GKv ten koste kan gaan van de interne eenheid van de CGK. Interne spanningen hierover bemoeilijken de besluitvorming binnen de CGK. Parallel hieraan is er een ontwikkeling in de opdracht aan CGK-deputaten: steeds meer komt er nadruk op plaatselijke samensprekingen, uitmondend in de uitspraak van GS Sliedrecht 2007: landelijk zijn er belemmeringen, maar deputaten moeten op plaatselijk niveau het werken aan eenheid voluit stimuleren en faciliteren.

Sinds de CGK-synode van Haarlem-Noord 1998 klinkt in de samensprekingen ook de term 'federatie' als tussenvorm voordat een totale vereniging van kerkverbanden bereikt is. Dit wordt uitgewerkt in het Federatief GroeiModel (FGM). Binnen de vrijgemaakt-gereformeerde kerken groeit de gedachte dat hiermee op korte termijn echte stappen gezet kunnen worden. De GS Zuidhorn 2002 stemt van harte in met het FGM.

Groot is de teleurstelling als op opeenvolgende synodes van de CGK (Utrecht-West 2004 en Sliedrecht 2007) besloten wordt dit groeimodel (nog) niet in te voeren, omdat daar in de kerken geen draagkracht voor is. De interne spanningen binnen de CGK zijn zichtbaar in dit besluit en de bespreking op de synode.

Ondertussen groeit het aantal plaatsen waar CGK en GKv elkaar erkennen, samenwerken en samenwerkingsgemeentes vormen. Over praktische en kerkrechtelijke aspecten hiervan is er goed overleg in DOE, het Deputaten-Overleg Eenheid van GKv, CGK en NGK.

Een nieuwe ontwikkeling is het besluit van de CGK-synode van Huizen 2010, beantwoord door de GKv-synode van Harderwijk 2011: predikanten van beide kerkverbanden zijn in principe toegelaten om voor te gaan in elkaars kerkdiensten. Zo kan op plaatselijk niveau de eenheid verder vorm krijgen. Ondertussen bezinnen deputaten zich gezamenlijk op de verhouding tussen landelijk kerkverband en plaatselijke kerk.